

Голас Радзімы

№ 52 (1726)
31 снежня 1981 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Выдаецца з 1955 г.
Цана 4 кап.

З НОВЫМ ГОДАМ, ЗЕМЛЯКІ!

Еўдакія ЛОСЬ

Яшчэ адзін кружок
наствольны,
яшчэ адзін вянок галінак.
Над соснамі праваяў
вольны
год
у зяленіве іглінак.

Ён соснам сонца даў
і прагу,
каб росы піць
і сок пагорка.
Ён слухаў іхнюю развагу
пра ўсё, што соладка
і горка...

Яны шапталі: дзякуй году
за светлы май,
і снежань золкі,
і за зямную асалоду —
раджаць гаркавыя іголкі...

Фота Ю. ІВАНОВА.

ГОД 1981: ДЗЕНЬ ЗА ДНЁМ

XXVI З'ЕЗД КПСС

3 23 лютага па 3 сакавіка 1981 года ў Маскве, у Крамлёўскім палацы з'ездаў, працаваў чарговы XXVI з'езд КПСС. З дакладам «Справаздача Цэнтральнага Камітэта КПСС XXVI з'езду Камуністычнай партыі Савецкага Саюза і чарговыя задачы партыі ў галіне ўнутранай і знешняй палітыкі» выступіў Генеральны сакратар ЦК КПСС Л. І. Брэжнеў. Доклад кіраўніка Савецкай дзяржавы выклікаў вялікі рэзананс ва ўсім свеце. Асабліва зразумелая і блізкая людзям свету тая яго частка, дзе Л. І. Брэжнеў гаварыў, што няма цяпер больш важнай задачы для ўсіх народаў планеты, чым адстаяць мір на зямлі.

Аб новым пяцігадовым плане, па якім будзе жыць і працаваць наша краіна ў 1981—1985 гадах, расказаў у дакладзе Старшыня Савета Міністраў СССР М. Ціханаў. З'езд выбраў цэнтральныя органы партыі.

На з'ездзе прысутнічалі 123 дэлегацыі са 109 краін усіх кантынентаў нашай планеты.

ДА ПАРЛАМЕНТАЎ І НАРОДАЎ СВЕТУ

23—24 чэрвеня 1981 года ў Маскве адбылася пятая сесія Вярхоўнага Савета СССР дзесятага склікання, якая абмеркавала і прыняла зварот Вярхоўнага Савета СССР «Да парламентаў і народаў свету». У звароце гаворыцца, што забеспячэнне міру было, ёсць і застаецца вышэйшай мэтай знешняй палітыкі Савецкай дзяржавы.

На сесіі выступіў Генеральны сакратар ЦК КПСС, Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Л. І. Брэжнеў. Ён адзначыў: «Адстаяць мір—няма цяпер больш важнай задачы ў міжнародным плане для нашай партыі, нашага народа, ды і для ўсіх народаў планеты».

ТАМ, ДЗЕ ПАЧЫНАЛАСЯ ВАЙНА

На апаленай агнём вайны зямлі Брэсцкай крэпасці праходзіла міжнародная сустрэча ў сувязі з 40-годдзем нападу фашысцкай Германіі на Савецкі Саюз. Брэст наведалі прадстаўнікі арганізацый ветэранаў вайны, руху Супраціўлення, партызан і падпольшчыкаў, вязняў нацысцкіх канцлагераў Балгарыі, Венгрыі, Польшчы, Румыніі, Савецкага Саюза, Югаславіі, Чэхаславакіі—краін—удзельніц антыгітлераўскай кааліцыі—Вялікабрытаніі, ЗША, Францыі, барацьбітоў Супраціўлення Бельгіі, Даніі, Італіі, антыфашыстаў ФРГ.

Форум ветэранаў быў прысвечаны тэме «Урокі другой сусветнай вайны і роля міжнароднай грамадскасці ў барацьбе за мір, разрадку, раззбраенне і бяспеку народаў». Мерапрыемствы ў сувязі з 40-годдзем пачатку Вялікай Айчыннай вайны адбыліся па ўсёй краіне.

КАСМІЧНЫЯ ПАЛЁТЫ

12 сакавіка 1981 года стартаваў касмічны карабель «Саюз Т-4», пілатуемы экіпажам у складзе камандзіра карабля Героя Савецкага Саюза, лётчыка-касманauta СССР палкоўніка Уладзіміра Кавалёнка і бортінжынера Віктара Савіных.

Праграмай палёту прадугледжвалася стыкоўка карабля «Саюз Т-4» з арбітальным комплексам «Салют-6» — «Прагрэс-12».

Экіпаж карабля паспяхова выканаў праграму 75-сутачнага палёту, а таксама правёў на борце станцыі запланаваныя рамонтна-прафілактычныя работы, навукова-тэхнічныя даследаванні і эксперыменты.

Сёлета адбыліся палёты міжнародных экіпажаў з касманautaмі краін сацыялістычнай садружнасці.

Двойчы Герой Савецкага Саюза, лётчык-касманаўт СССР Уладзімір Кавалёнак часта наведвае родную Беларусь, сустракаецца з землякамі. Праслаўлены касманаўт займаецца не толькі даследаваннем касмічнай прасторы, у яго ёсць і зямныя клопаты. Дэлегат Вярхоўнага Савета БССР У. Кавалёнак удзельнічаў у рабоце чацвёртай сесіі Вярхоўнага Савета БССР, пабываў у працоўных калектывах.
НА ЗДЫМКУ: У. КАВАЛЁНАК на сустрэчы з метрабудаўцамі Мінска.

«3 Новым годам, Лукомль! — вітаюць край беларускіх энергетыкаў Дзед Мароз і Снягурочка. — Хай ён будзе мірным і плённым, як і папярэднія, што багаты працоўнымі здабыткамі тваіх слаўных людзей!» Дзякуючы іх руплівай працы Лукомльская ДРЭС — адна з самых эканамічных цеплавых электрастанцый краіны. За апошнія пяць гадоў тут выпрацавана звыш 400 мільёнаў кілават-гадзін электраэнергіі на эканомным умоўным паліве. Плённым быў і 1981 год. На станцыі выпрацавана 15 мільярдаў 840 мільёнаў кілават-гадзін энергіі.

ПОСПЕХ ЗЕМЛЯРОБАЎ

Работнікі сельскай гаспадаркі рэспублікі атрымалі вялікую працоўную перамогу. Яны выканалі планы па продажы дзяржаве збожжа, бульбы, пладоў і ягад. У нялёгкіх умовах надвор'я, якія зрабілі значны ўплыў на фарміраванне ўраджаю, з кожнага гектара збожжавых і зернебабовых сабра на 20,3 цэнтнера збожжа, бульбы—165 цэнтнераў. Вышэй леташняга вырашчаны ўраджай цукровых буракоў—па 265 цэнтнераў з гектара.

Працоўных рэспублікі павіншаваў Генеральны сакратар ЦК КПСС, Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Л. І. Брэжнеў.

ГОРАД ТЭКСТЫЛЬШЧЫКАЎ

Горадам у горадзе называюць сёння адзін з прыгажэйшых раёнаў Оршы—пасёлак тэкстыльшчыкаў, дзе жывуць семі работнікаў льнокамбіната. Яго жылы фонд перавысіў сёлета 200 тысяч квадратных метраў. Тут ёсць Палац культуры, народны тэатр, пяць бібліятэк, прафілакторый, гандлёвы цэнтр, фізкультурна-спартыўны комплекс, плавальны басейн. У пасёлку пабудаваны 14 ясляў-садоў, дзіцячы Палац культуры, чатыры агульнаадукацыйныя, музычная і дзіцяча-юнацкая спартыўная школы, піянерскі лагер.

А працоўная біяграфія Аршанскага льнокамбіната пачыналася ў 1930 годзе, калі поблізу Оршы ўступіла ў строй невялікая льночасальная фабрыка, што выпускала на працягу многіх наступных год мешкавіну. Сёння ж тут выпрацоўваецца звыш 2,5 тысячы відаў прадукцыі—ад касцюмна-сукуначных тканін да сталовых абрусоў і іншых вырабаў.

АЎТАМАБІЛЬ-ГІГАНТ

На Беларускай аўтамабільным заводзе выраблен першы серыйны самазвал БелАЗ-75191. Яго грузпадымальнасць—110 тон. Магутнасць дызельнага духавіка—1200 конскіх сіл, генератара—600 кілават, дыяметр кола—тры метры. Нягледзячы на памеры, такой машынай лёгка кіраваць, манеўраваць. У ёй, у параўнанні з іншымі вялікагрузнымі самазваламі, палепшаны інтэр'ер кабіны, зменшаны вібрацыя і шум.

ЭЛЕКТРАВОЗАМ ДА МАСКВЫ

Закончаны карэнная рэканструкцыя і перавод на электрацягу апошняга участка на сямісоткіламетровым шляху ад Мінска да Масквы. У снежні па ім пайшлі першыя электравозы, якія пачалі абкатку гэтага адрэзка чыгункі.

Адначасова з устаноўкай апор і пракладкай кантактнага проваду поўнаасцю перааснашчаны ўсе станцыі. Цяпер ім кіруе аўтаматыка. Навейшыя электронныя сістэмы павысілі прапускную здольнасць лініі, забяспечваюць максімальна бяспечны рух паяздоў.

На апошнім участку Орша—Барысаў будаўнікі датэрмінова здалі ўсе аб'екты. Цяпер пачнуцца работы па электрыфікацыі дарогі ад Мінска да Брэста, якія закончацца ў бягучай пяцігодцы.

НАТАТКІ КАМЕНТАРА

ПОЗІРК
У ЗАЎТРА

«Гісторыя нашай краіны, — сказаў Генеральны сакратар ЦК КПСС, Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Л. І. Брэжнеў, — рабілася і робіцца людзьмі». Гэтыя простыя і пранікнёныя словы маюць свой асаблівы сэнс. Калі б можна было акінуць адным позіркам усю нашу краіну, мы ўбачылі б, якія велізарныя перамены адбыліся на ёй толькі за адышоўшы 1981 год. І за ўсімі вялікімі і малымі справамі — чалавек. Чалавек новай сацыялістычнай фармацыі. Бескарыслівы, апантаны ідэяй убачыць сваю Радзіму яшчэ больш шчаслівай і багатай, які ідзе насуперак цяжкасцям да новых перамог і здзяйсненняў... Такіх людзей у нас мільёны — цэлае грамадства. Кожны савецкі чалавек — у першую чаргу працаўнік-стваральнік, чалавек з думай аб хлебе і міры. Яго праца, яго пошукі—трактары, станкі, лазеры і электронныя машыны, палёты ў космас, небяспечныя нівы і... прызнанне. У нашай краіне высока цэняць людскую працу. Вось і сёлета напярэдадні Кастрычніцкага свята сталі вядомы прозвішчы дзесяткаў перадавікоў вытворчасці, якія названы лаўрэатамі Дзяржаўнай прэміі СССР за 1981 год. Сярод іх ёсць прадстаўнікі і нашай рэспублікі. Гэта слесар-зборшчык гомельскага завода «Электраапаратура» Э. Кісялёва, буравы майстар Рэчыцкага ўпраўлення разведвальнага бурэння вытворчага аб'яднання «Беларусьнафта» А. Кузняцоў, аператар машыннага даення кароў калгаса імя У. І. Леніна Гомельскага раёна Н. Скамарохава, брыгадзір птушкагадоўлі птушкафабрыкі «1-я мінская» Г. Белая і іншыя.

Назваючы прозвішчы гэтых людзей, я задумаўся і аб іх справах: звярніце ўвагу на тыя велізарныя перамены, якія адбыліся ў жыцці нашага народа за гады Савецкай улады. У рэспубліцы, якая здаўна лічылася краем непраходных балот, адсталай эканомікі, цяпер здабываюць нафту. А прафесія нафтаздабывчыка не толькі адна з самых маладых, але і адна з самых прэстыжных. Або прафесія даяркі, сёння яна нават называецца інакш: аператар машыннага даення... А гэта значыць, што на службе ў чалавек цяпер сродкі механізацыі і аўтаматызацыі і што ён можа выдаць за змену не 10—20 кароў, як раней, а ў 10—20 разоў больш, дэманструючы высокую прадукцыйнасць працы...

А вось яшчэ характэрныя прыклады. Нядаўна ў нашым друку з'явілася кароткае паведамленне: пад Брэстам уступіла ў строй дзюэчных фабрыка мяса «Заходняе». Зноў жа, заўважце: не свінарнік, не свінагадоўчая ферма, а цэлая фабрыка... Эршты, не ў назве сутнасць, а ў самім характары прадпрыемства. Дык вось, гэты буйны сучасны комплекс разлічаны на гадоўлю і адкорм амаль 60 тысяч свіней у год, з рэалізацыяй не менш 6,5 тысячы тон свініны.

У Салігорску, прычым датэрмінова, уступіла ў строй швейная фабрыка па пашыву вырабаў са штучнага футра на 2,25 мільёна рублёў у год. А, здаецца, яшчэ зусім нядаўна мы вырашалі задачы, звязаныя толькі з аднаўленнем разбураных вайной новых гарадоў і сёл, радаліся лішняму кавалку хлеба, пары абутку. Сёння ж маем, напрыклад, буйнейшы ў рэспубліцы, ды і ў краіне Пінскае вытворчае ткацка-трыкатажнае і Баранавіцкае баваўнянае аб'яднанні, фабрыкі па пашыву верхняга мужчынскага і жаночага адзення... Будзем новыя, пашыраем магутнасці ўжо існуючых прадпрыемстваў.

Адышоўшы 1981 год аказваўся знамянальным і памятным для ўсіх працоўных нашай рэспублікі. Знамянальны ён у гershую чаргу тым, што ўсё намечанае паспяхова выканана. Парадавалі натхнёнай працай дзесяткі, сотні калектываў у прамысловасці, будаўніцтве, сельскай гаспадарцы і ў іншых галінах. Звыш задання выпушчана прадукцыі на дзесяткі мільёнаў рублёў. Многія звенні, брыгады, участкі, змены даўно працуюць ужо ў лік 1982 года. Гэта — адметная рыса савецкага ладу жыцця.

Нямала было добрых спраў на рахунок мінулага года. Але яшчэ больш належыць зрабіць. На чацвёртай сесіі Вярхоўнага Савета БССР дзесятага склікання дакладна былі вызначаны новыя гарызонты развіцця рэспублікі на пяцігодку і на 1982 год. Ні адна галіна народнай гаспадаркі не засталася па-за ўвагай. На новую ступень будуць узняты энергетычныя магутнасці, апераджальнымі тэмпамі намачаецца развіццё машынабудаванне і металапрацоўку... Далейшае развіццё атрымае аграпрамысловы комплекс. Вось некаторыя лічбы з прынятага на сесіі закона аб дзяржаўным плане эканамічнага і сацыяльнага развіцця Беларускай ССР: сярэднегадавы аб'ём валавой прадукцыі сельскай гаспадаркі павялічыцца на 11 працэнтаў, збор збожжа ўзрасце на 26, а вытворчасць мяса (у забойнай вазе) складзе ў сярэднім за год 957 тысяч тон і малака — 6 мільёнаў 500 тысяч тон.

Уражлівыя лічбы! Але для таго, каб яны сталі рэальнасцю, патрэбны намаганні соцень і соцень тысяч людзей. Памятаеце: «Гісторыя нашай краіны рабілася і робіцца людзьмі...».

Наша гісторыя, нашы людзі — гэта сённяшні дзень краіны, поўны працоўных здабыткаў і здзяйсненняў, гэта — смелы позірк у заўтра.

Яраслаў СІДОРЫН.

САВЕТ МІНІСТРАЎ СССР УДАСТОІЎ ПРЭМІІ ЗА 1981 ГОД СТВАРАЛЬНІКАЎ ПАСЁЛКА МАЛЕЧ

КРАЙ МОЙ ПАЛЕСКІ

Нездарма, відаць, кажуць, што наша Малеч перажывае сваю другую маладосць. Да 1939 года тыповая беларуская вёсачка, у якой налічвалася 120 двароў, так і гібела ў паловак глухані, нікому не вядомая. Сёння ж пра нашу Малеч гавораць як пра адзін з найпрыгажэйшых эксперыментальных паказальных пасёлкаў рэспублікі. Гэта значыць, што новая Малеч — узор для іншых. На нашым прыкладзе выпрабавуюцца новыя варыянты планіроўкі жылля і вытворчых аб'ектаў, укараняюцца прагрэсіўныя будаўнічыя матэрыялы і тэхналогіі будаўніцтва. І трэба сказаць, што забудовы Малечы пастараліся на славу: утварыліся адзіны архітэктурны ансамбль з усімі неабходнымі ўмовамі для працы, быту і адпачынку сялян. Вядома, нам прыемна, што Савет Міністраў СССР, адзначаючы лепшыя праекты і забудовы па іх сельскіх населеных пунктаў, удастоіў прэміі і групу стваральнікаў нашага пасёлка. І, відаць, па заслугах: жылля і працаваць у Малечы — адно задавальненне.

Прызначу, я з асаблівага увагі за развіццём саўгаса і забудовай Малечы. Усе гэтыя гады мяне цягнула да родных мясцін, туды, дзе я нарадзіўся, і дзе прайшло маё дзяцінства. Вось чаму, калі мне прапанавалі ўзначаліць саўгас імя 60-годдзя Кампартыі Беларусі, то не адмовіўся (да гэтага працаваў старшынёй калгаса «Лескавічы» нашага Бярозаўскага раёна).

Забудова Малечы вялася так хутка і інтэнсіўна, што нават самыя назіральныя не паспявалі здзіўляцца: адкуль што бярацца. Здаецца, зусім нядаўна гэты пагорак забіваў хмызняк, а цяпер на ім выціраецца пасялковы Палац культуры. А ў супрацьлеглым баку літаральна на вачах расце гандлёвы цэнтр... Але што больш за ўсё ўражвала, дык гэта наваселлі. Штогод спраўляюць уваходзіны да 40 сем'яў. Малеч стала настолькі знакамітай вёскай, што да нас едуць на работу не толькі беларусы, а такса-

ма людзі з рэспублік Прыбалтыкі і Украіны, з многіх абласцей Расіі, прычым ня мала сярод іх і гараджан. Што ж іх прыцягвае? Вядома, у першую чаргу прыгожая забудова пасёлка, зручнае жыллё, асфальтаваныя вуліцы, абсаджаныя зялёнымі дрэвамі. Архітэктары прадугледзілі ўсё: і катэджы прысядзібнага тыпу для тых, хто займаецца вядзеннем асабістай падсобнай гаспадаркі, і двухпавярховыя дамы на манер гарадскіх для спецыялістаў і сельскай інтэлігенцыі...

Помніцца такі выпадак. Ля саўгаснай канторы прыпыніўся аўтобус. Выйшлі двое: жанчына і мужчына. Прыезджыя, падумалася. Так і ёсць. Азіраюцца здзіўлена. На тварах разгубленасць. Заўважыўшы мяне, мужчына пытае:

— А скажы нам, добры чалавек, ці не заблудзілі мы? Здалёк прыехалі. Дома чулі, што Малеч вёска, як вёска, а тут бачым — цэлы гарадок... — Ды на адрасу трапілі, па адрасу, — заспакойваю гасцей. І ў сваю чаргу пытаю:

— А чаму ж да нас у такую глыбіню? І што рабіць умеце? Палесе яно Палесе — край непраходных балот. Тут рамантыкі мала (гэта я так, для правяркі характараў)...

Аказваецца, мае нечаканыя госці ня мала чулі і чыталі пра наш палескі край. Добра ведаюць, як мы тут жывём, як працуем, якія ўраджаі здымаем.

— Якія ж? — не ўцярапеў я, каб зноў не праектаменаваць прыезджых.

— А чулі, што не менш 25 цэнтнераў зерня маецца з гектара, — паспыхалася з адказам жанчына.

— Э, — усміхнуўся я, — столькі мы не збіраем нават у самы неспрыяльны год. 30—35 цэнтнераў — справа іншая.

— Выходзіць, памыліліся? — разгубіўся мужчына.

— Выходзіць.

— А з жыллём як у вас? — пацікавілася ўжо жанчына. — Кажуць, кватэры даюць — выбірай на густ. І без чаргі.

— Вось гэта так. Кватэры добрымі людзям і стараным працаўнікам даём адразу.

Прыезджыя ўжо здагадаліся, мусіць, што маюць справу з дырэктарам саўгаса, ды і папрасілі, каб я ім нашу Малеч паказаў. А лета ў нас на Палесці стаіла цёплае. Вуліцы, дамы патаналі ў зялініне. Мы доўга хадзілі па пасёлку, і кожны па-свойму ўспрымаў прыгажосць Малечы. Па ўсяму адчувалася, што прыезджых здзіўлялі самі будынкі, прыгожа аздобленыя мармуравай і глазураванай пліткай. Фантаны, сквер, алеі, штучны вадаём. Уразілі іх пяціпавярховыя дамы.

— А як жа з падсобнай гаспадаркай? — пытала жанчына. — У нас там дома карова, кабанчык, куры... Як жа ўсё гэта трымаць у шматпавярховым доме?

Давялося гасцям паказаць і нашы гаспадарчыя пабудовы, разлічаныя на тых, хто займаецца развядзеннем хатняй жывёлы і птушак. Усе жыткі па раздзеле праектаўшыкаў раздзелены на паддалькі ад жылля, і займацца падсобнай гаспадаркай зручна.

Набывалі мы тады і ў нашым Палацы культуры. У гуртках мастацкай самадзейнасці якраз праводзіліся заняткі, недзе спявалі: «Ой, ляцелі гусі з броду...», а ў суседнім пакоі нехта чытаў Пушкіна... Аматыры самадзейнага мастацтва рыхтавалі чарговы канцэрт.

Знаёмычы гасцей з Малечы, я даведаўся, што мужчыну завуць Фёдарам, а жанчыну — Аксанай. Яны муж і жонка. Фёдар дома працаваў слесарам па рамонту абсталявання жывёлагадоўчых ферм, а Аксана — свінарка. Такія людзі нам патрэбны былі, і я ахвотна запрасіў іх у саўгас. Далі жыллё, работу...

Увогуле, прыемна, што да нас едуць. Але помню я і цяжкія пасляваенныя гады, калі многія ў пошуках заробкаў пакідалі свае населеныя месцы і падаваліся з вёскі ў горад. Памятаю, прыбег неж са школы, а ля двара дзядзькі Ігната стаць

падвода. Віцька, сябрук мой, плача. «Не хачу, кажа, у горад з бацькам ехаць. Мне і тут добра. Люблю лес, рэчку Вінец...» А я тады, шчыра прызнаю, дык пазайдросціў Віцьку. У горад едзе, думалася, чалавекам паважаным стане. Хаця, як і ён, я люблю свой край, палескую зямлю. Цягнула мяне да яе невыказна.

Скажу прама, перамены ў жыцці палешука адбыліся велізарныя. Мы цяпер вырошчваем высокія ўраджаі збожжавых, бульбы, цукровых буракоў і іншых культур, прадаём дзяржаве сотні тон мяса і тысячы тон малака. А на працы і дастатак. У многіх ёсць легкавыя машыны, матацыклы. А зазірніце ў дом. Дыктоўныя спальныя гарнітуры, гасцінныя секцыі, дываны — гэта ўжо стала нормай. Цяпер ужо нікога не здзівіш тэлевізарам, сучасным стэрэафонным радыёпрыёмнікам... Кожны імкнецца купіць калі тэлевізар, дык абавязкова каліаровы, або калі радыёпрыёмнік, дык высокакладны. Дарэчы, у Малечы добра наладжана і бытавое абслугоўванне населенцтва. У цэнтры вам зробіць самую модную прычоску, а ў атэлье пашыюць нацаском па апошнім модзе. Да паслуг нашых жыхароў і гасцей — кафэ-столовая, магазіны, гасцініца.

Ёсць у нас і свая бальніца на 100 ложкаў з паліклінікай. А побач з сярэдняй школай пабудаваны спартыўны гарадок: стадыён, спартыўныя пляцоўкі, бегавыя дарожкі, закрытая спартыўная зала... Асабліва многалюдна тут у часы летніх і зімовых школьных канікул.

У гэтыя дні ў нашым Палацы культуры, у школе, у кватэрах і дамах жыхароў Малечы свеціцца яркімі агнямі сотні ёлак. На палескую зямлю прыходзіць новы, 1982 год. А Новы год і новыя клопаты. Хочацца, каб ён быў такім жа шчаслівым і плённым, як і папярэдня.

Яўген ВЕЛЯСЕВІЧ,
дырэктар саўгаса
імя 60-годдзя Кампартыі
Беларусі.

КАЛЯ НАВАГОДНЯЙ ПРЫГАЖУНІ

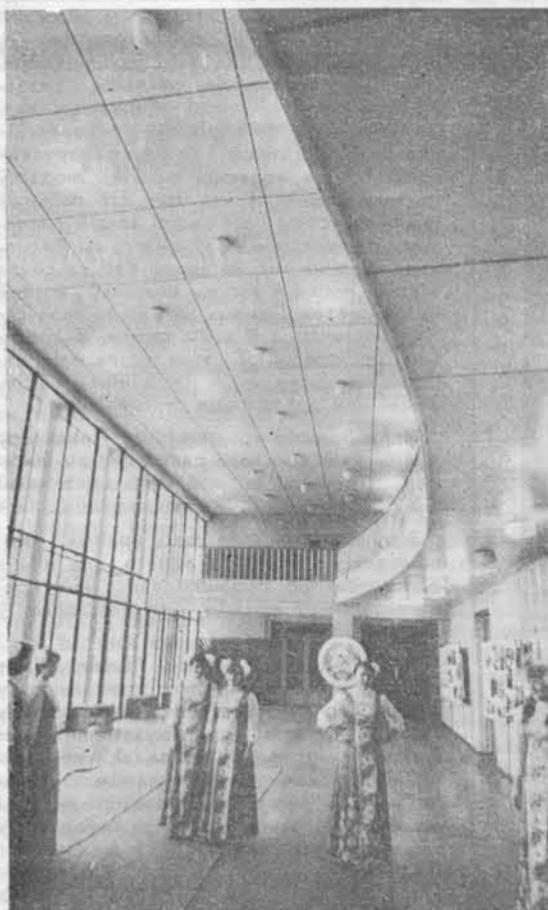
Цяпер яна зіхаціць рознакаляровымі агеньчыкамі, лёгкі ветрык пагойдвае на прысыпаных хрусткім сняжком галінках бліскучыя цацкі. Некалькі дзён таму назад мінчане сталі сведкамі незвычайнага, прыемнага відовішча. Па вуліцах горада асцярожна рухалася вялізная машына з прычэпам. Везла яна галоўную ёлку беларускай сталіцы, якая была ўстаноўлена на плошчы імя Леніна. 87 гадоў ахоўвалі яе работнікі Лагойскага лягаса. Цяпер яна вырасла вышынёй у 22 метры і сваёй стройнасцю і прыгажосцю будзе радаваць дзяцей і дарослых.

Навагодняя ёлка, па-святлочнаму прыбраная, з'явілася на ўсіх плошчах Мінска, іншых гарадоў, пасёлкаў і вёсак нашай рэспублікі. Яны ззяюць у дзіцячых садах, школах, Палацах і Домах культуры, яны сімвалізуюць радаснае навагодняе свята ў кожным доме, у кожнай кватэры.

Калі дваццаці ёлачных кірмашоў працавалі ў Мінску ў пераднавагоднія дні — на калгасных рынках, у цэнтры горада, у новых кватэраў, дзе напярэдня свята асабліва многа наваселляў. Ёлкі для свята вырошчваюцца на спецыяльна адведзеных дзялянках. У Мінску, напрыклад, іх дастаўлялі, акрамя Лагойскага, Мінска, Валожынска, Пухавіцкага, Маладзечанска, Уздзенскага, Чэрвенскага лягасаў. Больш за 50 тысяч ёлак прывезена сёлета ў сталіцу.

Калі іх абдудуца святочныя канцэрты, дзіцячыя рэжысёры, дзе малойшай чакаюць сустрэчы з казачнымі героямі, Дзедам Марозам і Снягуркай, падарункі. Калі ёлак людзі падымуць святочныя тосты, калі гадзіннік на Спаскай вежы Крамля праб'е дванаццаць разоў, жадаюць адзін аднаму шчасця і поспехаў, мільнага спакойнага жыцця.

Аб самым дарагім на зямлі — аб міры — марачу народы ўсёй нашай планеты і з надзеяй і верай думаюць аб будучыні краіны, якая паслядоўна і мэтанакіравана змагаецца супраць рэакцыі і пагрозы новай сусветнай вайны.

Той, хто не быў у пасёлку Леніна Горацкага раёна некалькі гадоў, не пазнае яго.

Рэйсавы аўтобус праімчыць вас міма гандлёвага цэнтру, шматпавярховай гасцініцы, сельскага Палаца культуры. Уздоўж галоўнай вуліцы ўзняліся рады новенькіх дамоў. Будучы таксама пабудаваны басейн, стадыён, жылля і адміністрацыйныя карпусы. Забудова пасёлка вядзецца па арыгінальнаму праекту, які спалучае камфартабельнасць кватэр гарадскога тыпу з традыцыйнымі асаблівасцямі сельскага быту. Клопаты па ўтрыманню і рамонту жыллёвага фонду ўзяў на сябе пасялковы аддзел камунальнай гаспадаркі.

НА ЗДЫМКАХ: фае сельскага Палаца культуры; у госці да выхаванцаў дзіцячай музычнай школы прыйшоў адзін са старэйшых працаўнікоў саўгаса пенсіянер Стэфан ЯУМЕНЕНКА; рэстаран гатовы прыняць сваіх наведвальнікаў.

НАС ВІНШУЮЦЬ

Горачо поздравляем Белорусское общество «Радзіма» и редакцию газеты «Голас Радзімы» с наступающим Новым годом! От всего сердца желаем родному нашему народу новых достижений в строительстве коммунистического общества.

Гордимся своей социалистической Отчизной, вместе со всем прогрессивным человечеством славим ее грандиозные свершения и непрестанные действия против атомной угрозы, в защиту мира во всем мире.

В этот светлый праздник шлем вам, дорогие соотечественники, наш горячий братский привет и пожелания крепкого здоровья, личного счастья и больших успехов в вашей благородной деятельности по укреплению духовной связи земляков, живущих рубежом, с матерью-Родиной!

РЕДАКЦИЯ ГАЗЕТ «РОДНОЙ ГОЛОС» И «РІДНИЙ КРАЙ».

Аргентина.

Дорогие друзья!

От имени хора «Дружба» и от себя лично поздравляю вас с наступающим Новым, 1982 годом! Желаю счастья, крепкого здоровья и мирной жизни вам и вашим семьям на родной земле!

Григорій ГАВРИЛЮК.

Аргентина.

Беларускаму таварыству «Радзіма», рэдакцыі газеты «Голас Радзімы».

Вялікае дзякуй за старанні і працу, якія вы траці-

це, каб мы, хто жыве далёка ад Радзімы, не адчува-лі сябе адзінокамі.

Веру, што і ў новым, 1982 годзе, вы будзеце пры-кладаць усе намаганні для таго, каб нашы духоўныя сувязі з Айчынай мацнелі і развіваліся. Жадаю вам найлепшых поспехаў у гэтай высакароднай справе.

З Новым годам, дарагія сябры!

З Новым годам, Беларусь!

З Новым годам, усе добрыя людзі зямлі!

Пётр КАРАЛЁУ.

Канада.

Віншуем дарагую рэдакцыйную калегію «Голас Радзімы» з Новым годам.

Жадаем вам добрага здароўя, поспехаў у рабоце і ўсяго найлепшага ў жыцці!

Віця і Янка ДУБЧОНКІ.

Англія.

Дарагія сябры з «Голас Радзімы», віншую ўсіх вас з Новым, 1982 годам!

Жадаю вам, усім людзям нашай роднай краіны, заўсёды быць у добрым настроі, бадзёрымі і вясёлымі!

Памятайце і ў далейшым славу нашай вялікай Радзімы!

Леанарда МАЛЕЕВА.

Італія.

Паважаныя сябры!

Перш за ўсё хачу падзякаваць вам за газету і навагоднія календары. У нас у таварыстве ў Маастрыхце справы ідуць добра. У вясёлдай, дружалюбнай атмасферы адзначылі Кастрычніцкае свята. Часта сустракаемся, дзелім наш смутак і радасці, хоць апошніх нямнога ў нашым жыцці. Цяпер рытуемса да Новага года.

Віншуем і вас з надыходзячым Новым, 1982 годам! Шлём нашы самыя шчырыя пажаданні моцнага здароўя і вялікіх поспехаў у вашай высакароднай працы на карысць нашай Радзімы і ўсіх народаў!

Да майго віншавання таксама далучаюцца суайчынніцы з гарадоў Маастрыхта, Рэйвера, Нута, Хеерлена.

Усяго вам добрага ў новым годзе!

Таісія КУПЕРУС-МАРЧАНКА.

Галандыя.

Віншую рэдакцыю газеты «Голас Радзімы», родную Беларусь, увесь савецкі народ з Новым годам! Жадаю вам усім у 1982 годзе добрага здароўя, вялікіх поспехаў, шчасця і трывалага міру на зямлі!

Павел ЦАРКОВІЧ.

Англія.

Віншую вас з надыходзячым Новым годам!

Я, які і савецкія і ўсе прагрэсіўныя людзі, шчыра хачу міру. Таму маё першае пажаданне ў новым годзе — гэта каб быў трывалы мір на планеце Зямля. Добра вядома, якія каласальныя намаганні робіць буржуазная ідэалагічная машына, удасканальваючыся ў ілжывай антысавецкай прапагандзе. Але аўтарытэт Савецкага Саюза ў свеце расце з кожным годам.

Жадаю Краіне Саветаў стаць яшчэ багацейшай, больш магутнай і прыгожай. Няхай поўны дастатак, шчасце і мір будуць у кожнай савецкай сям'і. Няхай у вас будзе больш новых грандыёзных перамог ва ўсіх галінах жыцця, у рэалізацыі вялікіх планаў нашай вялікай Радзімы!

Юрый РАСАДЗІНСКІ.

Аўстралія.

пішуць землякі

ЛІЧУ ДНІ ДА НОВАЙ СУСТРЭЧЫ

З усіх дзён года чатыры, якія я правёў на Радзіме, сталі самымі значымі для мяне і застануцца ў памяці на ўвесь век.

Колькі я жыву ў Шатландыі, стаяць мары ў пабываць на Радзіме. Апошнія два гады я быў у вадзюку ў Польшчы. З вялікім сумам праводзіў паязды, якія ідуць у бок маёй Радзімы. Пачуццё, што цягне чалавека да свайго дома, да родных месцаў, — невымерная туга на Радзіме, яе нічым нельга вылучыць.

У 1939 годзе не па сваёй волі я пакінуў маю родную Беларусь, сваіх блізкіх — жонку і малую дачку. Цяпер мой дом у Шатландыі. Я жанаты, у мяне ўжо тут дарослая дачка. Але думкі пра Радзіму і тых, хто застаўся ў Беларусі, ніколі не пакідалі мяне. Некалькі гадоў назад я стаў атрымліваць вашу газету, і хоць слаба чытаю і пішу, з прагнасцю прачытаю яе па некалькі разоў. І вельмі зайздросчу тым, каму ўдалося ўбачыць родныя месцы. Паступова я даведаўся аб сваіх блізкіх. Дачка гасціла ў нас месяц у 1972 годзе і многае расказала. Жонка мая так і засталася адна. Шкада мне яе маладых гадоў, але ўсяму віноўніца вайна. З таго часу я страціў душэўны спакой і жыў толькі адной марай — убачыць Радзіму і сваіх блізкіх.

Мая жонка ўсё выдатна зразумела і аднойчы сказала мне, што набыла пучэўкі на два тыдні ў Польшчу і ў Беларусь. Можаце ўявіць, якой радасцю быў для мяне гэты сюрпрыз. Нарэшце збылася мая мар!

У Мінску мы правялі чатыры дні. Я убачыў сваіх родных. Убачыў, якой прыгожай стала наша сталіца, што ляжала некалі ў руінах і папалішчах. Няма патрэбы апісваць гасціннасць нашых людзей. Нам стараліся паказаць як мага больш, але было мала часу — мне хацелася гаварыць і гаварыць са сваімі блізкімі, пра многае спытаць. Уражаннем маім няма канца, я не перастаю ўспамінаць тых чатыры дні. Больш за ўсё мяне радуе, што мая цяперашняя жонка пераканалася, як многа і несправядліва паклёпнічаюць на Савецкую краіну, карыстаючыся фактамі так званых «відавочцаў», і не бачаць нічога добрага. Яна адкрыла вочы многім сваім сябрам і знаёмым тут, у Шатландыі.

Я асабіста перакананы, што савецкаму народу неабходны мір, і толькі мір, каб зрабіць сваё жыццё сапраўды цудоўным. Мы, яго замежныя сябры, павінны прыкладзі ўсе намаганні ў барацьбе за мір на зямлі.

У новым годзе ў мяне застаецца старая мар — зноў прыехаць у маю Бела-

НЕЗАБЫЎНАЯ ПАЕЗДКА

Многа разоў я была ў Савецкім Саюзе, на роднай зямлі. Гасціла ў бацькоўскім доме, прыязджала як турыстка. Але паездка, якую пашанцавала зрабіць мінулым летам, была зусім асаблівай. Мне вельмі вялікі гонар прыехаць у сталіцу Беларусі — горад Мінск па запрашэнні Беларускага таварыства «Радзіма» для заняткаў на курсах па вывучэнні гісторыі і культуры гэтай выдатнай Рэспублікі. З першага дня мяне акружала атмасфера дружалюбнай цеплыні, шчырай гасціннасці. Акрамя таго, што мы атрымалі вельмі шмат карысных ведаў у час заняткаў, нам была прадастаўлена магчымасць пабываць у многіх слаўных мясцінах Беларусі.

Званы Хатыні, помніка бяссмяротнаму подзвігу беларускага народа, якія плачучы па бязвінных ахвярах фашысцкіх

караў, і сёння гукаць у маім душы і выклікаюць слёзы. Проста немагчыма заставацца спакойнай, калі падумаеш, якія жакі давалася перажыць нашым суайчыннікам.

У мяне ўспамінаю прыгажуні Мінск з яго садамі і паркамі, шырокімі вуліцамі, што патапаюць у зеляніне, дзворнікі прыроды Рэспублікі. Закраю вочы, як шмабелюць птушкі, жорчым вясёлыя ручаі, ціха ператвараюцца белыя сарозы, сямні і елкі.

Усё, што я бачыла, вельмі добра мне запомнілася, і цяпер я часта расказваю вам сябрам і знаёмым пра Мінск, пра Беларусь.

Памяць аб гэтай дзіўнай паездцы назаўсёды застанецца ў мяне ў душы. І я хачу, каб усяго сэрца падзякаваць тым, хто надаставіў мне і маім сябрам магчымасць так блізка пазнаёміцца з цудоўным краем — Беларуссю!

Анастасія ЛЕЛЯНKOBA.

Бельгія.

Я АБАВЯЗАНА РАСКАЗАЦЬ

Гавораць, што перад Новым годам людзі ўспамінаюць самыя цікавыя падзеі года прайшоўшага. Раней я не задумвалася, ці праўда гэта. Магчыма таму, што нічога асаблівага ў маім жыцці яшчэ не было. Але сёлета такая падзея адбылася.

Летам разам з іншымі маімі ровесні-

Замыла завея лясныя сцяжынкы.

Фота А. ЛАРЫНА.

калі мне пашчаслівілася пабываць у піянерскім лагеры «Зялёны Бор» у Беларусі. Гэта сапраўды была незабыўная паездка!

З першага дня ў лагеры мы адчулі сябе членамі вялікай і дружнай сям'і. Нам уручылі чырвоныя галштыкі. Свой я буду берагчы ўсё жыццё!

Кожны дзень быў па-свойму цікавы, напоўнены вялікімі і маленькімі падзеямі, якія прынеслі нам шмат радасці і шчасця, але былі ні адрозніваліся адзін ад аднаго ў гэтым цудоўным лагеры дні. Былі іх нешта агульнае, што звязвала ў адзінае цэлае. Спачатку я не разумела, у чым справа, але паступова ўсё стала ясна. Усе 25 дзён у лагеры для нас былі няспынным святам, бясконцай чародой новых уражанняў.

Вечарамі мы клаліся спаць стомленыя ад насычанай праграмы дня, але раніцай прачыналіся з радасным прадчуваннем новага і цікавага.

У «Зялёным Бары» разам з савецкімі дзецьмі адпачывалі дзеці з розных краін — Канады, Галандыі, Аўстрыі і мы з Бельгіі. Ля «кастроў дружны» кожны расказваў аб сабе, аб сваёй краіне, знаёміў іншых з танцамі і песнямі свайго народа. Мы разам з савецкімі піянерамі выступалі на канцэртах, спявалі савецкія песні. За час знаходжання ў лагеры мы зрабілі шмат экскурсій па Мінску і слаўных месцах Беларусі. Асабліва запомнілася мне паездка ў Хатынь. Мы ехалі туды па шырокай шашы. Вакол былі маляўнічыя вёскі, прыгожыя лясы, над імі ззяла сонца. Нам было весела, мы смяяліся і спявалі. Але песні і гутаркі абарваліся, калі мы убачылі вялікі бетонны паказальнік «Хатынь». Гісторыю гэтай беларускай вёскі сёння ведаюць многія людзі ў розных краінах. І мы, тыя, хто пабываў там, назавусёды запомнілі заклік спаленых да жывых — «Каб змаглі вы ўмацаваць навечнае мір на зямлі. Каб ад сёння нідзе і ніколі ў віхуры пажараў жыццё не паміралася». Памяць аб Хатыні назаўсёды застанецца ў маім сэрцы. Я абавязана расказваць аб гэтых жахах маім сябрам па школе, маім настаўнікам і ўсім, з кім мне давядзецца сустракацца.

Непрыкметна праляцеў час і надыйшоў дзень, калі давалася расставання з лагерам, з нашымі новымі сябрамі, з якімі мы паспелі так моцна падружыцца.

Мы раз'ехаліся па сваіх краінах, жывём далёка адзін ад аднаго, але ніякія адлегласці не перашкодзяць нам працягваць нашу дружбу, што завязалася ў лагеры «Зялёны Бор».

Вялікае-вялікае дзякуй Беларускаму таварыству «Радзіма», цэнтральнаму праўленню Саюза савецкіх грамадзян у Бельгіі за такую цудоўную паездку і адпачынак. Дзякуй цёці Надзі, нашай суправаджаючай, піянерважатым і ўсім работнікам лагера за іх чулыя адносіны да нас. Мая мар яшчэ раз пабываць у гэтым лагеры.

Таня ФЕРКАМЕН-ЦЫГАНKOBA.

Бельгія.

ОТВЕТЫ Л. И. БРЕЖНЕВА АМЕРИКАНСКОЙ ТЕЛЕКОМПАНИИ ЭН-БИ-СИ

Американская телекомпания Эн-би-си обратилась к Генеральному секретарю ЦК КПСС, Председателю Президиума Верховного Совета СССР Л. И. Брежневу с просьбой дать интервью. Ниже следуют ответы Леонида Ильича Брежнева на вопросы Эн-би-си.

Вопрос: Существует ли возможность того, что на переговорах в Женеве будет достигнута в 1982 году основа для соглашения о заключении договора о контроле над вооружениями?

Ответ: Да, существует. Что касается Советского Союза, то он стремится к соглашению. Но, конечно, дело зависит не только от нас. Не меньшее значение будет иметь позиция, которую займут Соединенные Штаты.

Ключ к успеху переговоров — соблюдение обеими сторонами принципа равенства и одинаковой безопасности. Нарушение этого принципа не должно иметь места. Договоренность должна учитывать особенности систем оружия, которые у сторон не одинаковы, учитывать различия в географическом положении Советского Союза и США и ряд других факторов. Обе чаши весов должны быть по-настоящему уравновешены.

О важности происходящих переговоров много говорить не приходится: от их исхода зависит, уменьшится или увеличится угроза возникновения ядерной войны.

Вопрос: Предвидите и поддерживаете ли Вы встречу в верхах между Рейганом и Брежневым в 1982 году? Если да, то почему?

Ответ: Мы за активный диалог с Соединенными Штатами, в том числе и за встречу на высшем уровне. Об этом было ясно сказано еще в феврале нынешнего года на съезде нашей партии. И сейчас я такого же мнения. Опыт показывает, что для лучшего понимания позиций и намерений друг друга, для принятия серьезных политических решений встречи на высшем уровне полезнее, чем любая другая форма межгосударственного общения. Конечно, для успеха такой встречи необходима соответствующая подготовка.

Вопрос: Как представляется,

наблюдается рост обеспокоенности по поводу того, что Восток и Запад скатываются в сторону конфронтации, представляющей огромную опасность, включая даже возможность войны. Разделяете ли Вы эту обеспокоенность?

Ответ: Разделяю. Но сам вопрос я бы поставил иначе: что надо сделать, чтобы не было конфронтации? И вот мой ответ: важно, чтобы правительства, государственные деятели до конца осознали, что главное для всех народов планеты — мир, уверенность в завтрашнем дне. И, конечно, еще более важно, чтобы это воплотилось в практической политике государств. Надо умерить опасный пыл взвизгивания гонки вооружений. Надо сбить накал напряженности, погасить опасные очаги кризисных ситуаций, отказаться от политики бессмысленной гонки вооружений, вернуться на путь нормальных отношений между государствами, взаимного уважения, понимания и учета законных интересов друг друга. Надо всерьез, по-деловому заняться вопросами ограничения и сокращения вооружений. Все это вместе и поможет устранить угрозу ядерной войны.

Вопрос: Какие конкретные шаги Вы рекомендуете предпринять обеим сверхдержавам, чтобы воспрепятствовать угрозе усиления конфронтации?

Ответ: Полагаю, вы имеете в виду СССР и США, хотя мы термин «сверхдержавы» не считаем подходящим. Конечно же, первоочередная область приложения усилий двух наших государств, учитывая их вес на международной арене, — это проблема разоружения. Помимо переговоров об ограничении и сокращении ядерных вооружений в Европе, о чем я уже упоминал, в порядок дня встает во весь рост — и, наверное, американская сторона тоже это видит — задача ограничения и сокращения стратегических вооружений как наиболее мощных и опасных. Мы готовы к возобновлению переговоров. Слово тут за Вашингтоном.

Можно было бы назвать и ряд других очень важных проблем из этой области, та-

ких, как запрещение химического оружия, полное и всеобщее запрещение испытаний ядерного оружия. Сдвиг в их решении реален при активной роли и достаточном взаимопонимании прежде всего между СССР и США.

Далее о собственно двусторонних советско-американских отношениях. Здесь в последнее время часто появляются искусственные препятствия для их нормального, взаимовыгодного развития, будь то в торговле, в культурной, научной и других сферах. Было бы куда лучше для народов наших стран, если бы такие препятствия устранялись и больше вообще не возникали.

Это, так сказать, минимум. Но такой минимум, который может стать началом на пути к возрождению доверия и лучшим отношениям между нашими странами, что наверняка сказало бы и на оздоровлении общей обстановки в мире. Не думаю, что американцы в этом меньше заинтересованы, чем мы.

Вопрос: Вы явно поддерживаете роль Западной Германии как посредника между Москвой и Вашингтоном. Считаете ли Вы, что эта роль может возрасти в будущем?

Ответ: Мы, естественно, приветствуем те тенденции в политике ФРГ, которые содействуют разрядке и мирному сотрудничеству, о чем, в частности, шла речь в ходе моего недавнего визита в Бонн. Позитивно относится Советский Союз и к усилиям любой другой страны — крупной, средней или малой, — если эти усилия направлены на улучшение политического климата, уменьшение уровня военного противостояния. Мы сами делаем и готовы сделать многое в этом направлении. И не должно быть сомнения, что соответствующие действия США или любого другого государства найдут у нас понимание, отклик. Ничья рука, честно протянутая нам для пожатия, не повиснет в воздухе.

Поскольку мое интервью совпадает с кануном нового, 1982 года, хотел бы пожелать всем американцам благополучия, личного счастья и, конечно, мира и еще раз мира.

Першее знаёмства з Беларуссю. НА ЗДЫМКУ: студэнт політэхнічнага інстытута Дансо КВАНЕ прыехаў у Мінск з далёкай Ганы.

Фота М. ЖАРСКАГА.

ГЛАЗАМИ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ

ПРАЗДНИК СВЕРШЕНИЙ И НАДЕЖД

«Семья» иностранных студентов, занимающихся в высших и средних учебных заведениях белорусской столицы, сегодня насчитывает около 4 тысяч человек. Они представляют 95 государств мира. Каждый из них по-своему видит советскую действительность, но при этом непременно все отмечают: гостеприимство, дружелюбие и искренность наших людей.

По просьбе журналиста Э. НАЙДЕНОВА четверо иностранных студентов рассказывают о наиболее ярких впечатлениях уходающего, 1981 года.

«ЭТО БЫЛА СОЛНЕЧНАЯ ОСЕНЬ — ОСЕНЬ НАШЕЙ ДРУЖБЫ!» — вспоминает НУР ХАЛДИ (Палестина).

Когда я думаю о ней, то сразу же хочется произнести: «Унылая пора, очей очарованье...» Так красиво сказал об этой поро года Александр Сергеевич Пушкин.

На моей родине, в Палестине, осень совсем иная, хотя она тоже длится с сентября по ноябрь. Можно сказать, что наша осень — это продолжение лета. Она такая же солнечная, теплая. Дожди идут редко. Однако в это время, как и у вас, вся природа словно умолкает, готовится отойти к отдыху. Но людям работы невпроворот: ведь впереди зима и нужно к ней подготовиться, сделать всяческие запасы.

Самозабавно трудятся в эту пору и у вас. Труженикам села активно помогают студенты. Мои советские друзья в этом году ездили убирать картофель в колхозы и совхозы Могилевской области. По возвращении они с такой гордостью говорили о своем труде, у них было столько впечатлений, что просто нельзя было не позавидовать.

Осень давно позади. Белье снежные хлопья летят на землю. Такого нет на моей родине. Мороз, зима. Но для меня в каждом луче, отраженном в снежинке, — улыбки детей, отзвуки веселых студенческих песен, искренней дружбы.

«ЕДИНОЙ СЕМЬЕЙ» — утверждает ЛЕОН РАЗАФИНДРАЛАМБУ (Мадагаскар).

Мы одна огромная общность — народы Советского Союза и других стран. Об этом я подумал на вечер, который состоялся во Дворце культуры Минского автомобильного завода. Он был посвящен очередной годовщине образования Германской Демократической Республики.

Крепкие узы дружбы связывают студентов из ГДР с молодежью автозавода. Их контакты не замыкаются в рамках деловых встреч и бесед, они включают интереснейшие дискуссии по самым различным вопросам, вечера дружбы, дискотеки.

На этот вечер пришли не только немецкие студенты, обучающиеся в университете, политехническом институте, но и представители других стран.

Все они с интересом слушали рассказы главы немецкого землячества Уве Шрапса о пути социалистической Германии, секретаря комитета комсомола автозавода Леонида Меншуткина о дружбе белорусских юношей и девушек с ровесниками из ГДР.

«ЧТОБЫ ВСЕГДА СЯЛИ УЛЫБКИ!» — желает МУХАММЕД АЛЬВАН ХАСУН (Ирак).

Новый год... Только в Советском Союзе я по-настоящему узнал, что это такое. Вокруг глубокие, пышные сугробы, подобные сказочным покрывалам, веселое кружение снежинок за окном рождает в душе мелодию радости.

Выходишь на улицу, видишь лица друзей, то оживленные, то озабоченные, слышишь их разговор и сразу чувствуешь, что приближается праздник.

«С Новым годом!» — говорят вокруг меня люди. И в их интонациях чувствуется гордость за великие достижения своего социалистического государства, уверенность в будущем. Ваши планы, пожелания сбываются. Я сам убедился в этом, потому что не первый раз встречаю Новый год с советскими друзьями в городе-герое Минске, ставшем для меня вторым домом.

«ПУСТЬ НОВЫЙ ГОД БУДЕТ МИРНЫМ.» — говорит МАТЕУС МОКС ШИВУТЕ (Намбия).

Вот и наступает Новый год. По-разному встречают его народы планеты, но для всех он праздник, несущий с собой надежду на светлое завтра.

Все честные люди земли мечтают о том, чтобы новый год был мирным, чтобы можно было спокойно работать, любить, растить детей, не опасаясь, что завтра на наши дома посыплются бомбы, что от взрывов расколется воздух.

Этот Новый год я встречаю в СССР, первой в мире социалистической стране, твердо стоящей на страже мира и прогресса человечества. И я вместе с советскими людьми радуюсь их успехам в труде, в жизни, в борьбе за мир.

Советский народ — верный друг всех, борющихся за свободу и независимость, за светлое будущее. Мне, как и моим товарищам по учебе, хочется пожелать ему счастья и радости, мира на все времена!

ВО ВСЕХ ЦЕРКВАХ СССР И ЗА РУБЕЖОМ

РОЖДЕСТВО В ПРАВОСЛАВНЫХ ХРАМАХ

Многие тысячи православных храмов — больших и малых, каменных и деревянных, древней и недавней постройки — рассеяны по территории Советского Союза. Многие из них составляют нашу национальную гордость, являются выдающимися памятниками архитектуры, имеют уникальные росписи и иконы. Они находятся под охраной государства.

Количество приходов в той или иной епархии (их в стране 76) может меняться. Если уменьшается число прихожан, малый приход объединяется с соседним, если число прихожан растет, открываются новые.

Храм во имя иконы «Знаменья» Пресвятой Богородицы — один из пятидесяти церковных приходов в Москве. Расположенный неподалеку от Рижского вокзала, он собирает много прихожан, как москвичей, так и приезжих.

Эта церковь, первоначально деревянная, в 1763 году была перестроена в каменную. В таком виде, с двумя приделами

— Иоанновским и Николаевским, храм сохранился до настоящего времени. Богомольцев привлекает здешняя святыня — икона св. мученика Трифона. В его день сюда приезжает Патриарх Московский и всея Руси Пимен.

Особенно много народа сюда собирается на праздник Рождества Христова. Ночное богослужение всегда очень торжественно. В убранный свежей хвоей храме звонкий и сильный голос отца протоиерея Павла Меленяко зовёт к молитве. Большой хор под руководством молодого регента Владимира Кондратьева поёт на специально устроенных наверху хорах, что создает превосходный акустический эффект. Праздничное богослужение возглавляет настоятель храма в сослужении с тремя священниками.

В рождественские дни богослужения состоялись во всех храмах Русской Православной церкви в СССР и за рубежом. Особенно торжественные

службы были в монастырях (сейчас их функционирует 19, самым крупным из них является Троице-Сергиева лавра под Москвой — духовный центр Русского православия), а также в Московских, Ленинградских и Одесской духовных школах.

По традиции во время праздников зачитывается Рождественское послание Предстоятеля Русской Православной церкви святейшего патриарха Московского и всея Руси Пимена. В нем особый раздел неизменно посвящается миротворческим акциям церкви.

И вот наступает этот день, когда торжественно зазвучали слова рождественского тропаря: «Рождество Твое, Христе Боже наш, возсия мирови свет разума...»

Митрофорный протоиерей
Владимир РОЖКОВ,
настоятель храма
Пресвятой Богородицы.
(АПН).

ШМАТ на Беларусі сьлінных песняроў, што творчасцю сваёй славаць край родны, апяваюць характар яго, раскрываюць сапраўды песенную душу народа. Ды толькі адзін з іх змог так хораша і пераканаўча перадаць адметнасць зямлі бацькоўскай:

Есць яшчэ адзін куточак запаветны,
Дзе растуць, нібы грыбы, здаўна
пазты,
Там зязюлямі завуцца ўсе кукушкі,
Гэтым краем з Кішынёва ехаў Пушкін.

Паэт гэты — Пімен Панчанка. Гэта пра яго пранікнёна сказаў малодшы паплекнік і таварыш Рыгор Барадулін: «Яшчэ афіцыйна не ўведзены ў школьныя падручнікі, ён з першых кніг сваіх стаў хрэстаматыйным для ўсіх, каму блізкае беларускае, шчырае і праўдзівае слова паэзіі. Яшчэ задоўга да ўказаў ён быў народным паэтам Беларусі, народным, бо выйшаў з народа, разумеў клопаты і справы народныя, з народам дзяліў і светлую і чорную часіну».

Сапраўды, П. Панчанка, смела можна сцвярджаць, ніколі не хадзіў у пачаткоўцах, бо ўжо з першых вершаў выразна акрэслілася самастойнасць яго творчага мыслення, адчувалася высокая патрабавальнасць да сябе і да слова. Паэзію П. Панчанкі вызначаюць светлыя парыванні і высокія пачуцці, яна надвычай маладая ў сваёй сутнасці і разам з тым надзіва сталая па думцы, глыбокая сваім агульначалавечым зместам.

Пімен Панчанка — перш за ўсё, вядома, пясняр беларускі. Аднак паняцце Радзімы для яго больш шырокае, ён любіць не толькі свой край, але і іншыя куткі неабсяжнай Савецкай Краіны:

Я не магу ўявіць без рускіх
Жыцця,
Каб іншы лад ішоў.
Мне б здаўся свет занадта вузкім
Без украінцаў, латышоў.

Працяг гэтай тэмы, у якой выразна гучаць матывы патрыятызму і інтэрнацыянальнай еднасці, знаходзім у вершы, што з'явіўся напярэдадні паўвекавага юбілею Савецкай дзяржавы: «Нарадзіў Кастрычнік нас, снежань парадніў». Равеснік рэвалюцыі, П. Панчанка ідзе па жыцці разам са сваёй краінай. Справы творчыя і справы грамадскія для яго аднолькава блізкія і ўзаемазвязаныя.

Зрэшты, у гэтым добра пераконвае год, які толькі што завяршыўся. Пачаўся ён для паэта з выхату першага тома новага збору твораў. Новага, бо яшчэ ў 1959 годзе выдаваўся двухтомнік, у 1967—1971 гадах выходзіў трохтомнік, не кажучы ўжо аб аднатомніках выбранага... Цяпер жа чытачы маюць мажлівасць пазнаёміцца са зборам твораў любімага паэта ў чатырох тамах. У ся-

рэдзіне года выйшаў і другі том. Разам яны ахапілі напісанае ў 1934—1962 гадах, тут не толькі вершы, але і многія вядомыя панчанкаўскія паэмы, як, скажам, «Іспанская ноч», «Маладосць у паходзе», «Патрыятычная песня», а таксама пераклады з іншых моў на беларускую. Прадмову «Паэзія дабрны і мужнасці» — яна ўвайшла ў першы том — напісаў народны пісьменнік Беларусі Васіль Быкаў.

Непале нас сустрэкалі дружалюбна і ветліва. Гірляндамі жывых кветак, апладысмантамі, воклічамі: «Няхай жыве савецка-непальская дружба!», «Мы адзіныя ў барацьбе за мір!», «Не! — падкопам мілітарыстаў» — вітала нас грамадскасць непальскага горада Нарайянхат. «Неабходна спыніць міжнародную рэакцыю на чале з ЗША, якая нагнае міжнародную напружанасць», — заявіў, звяртаючыся да ўдзельнікаў мітыngu, вя-

Не змяло зязюлі кукаванне
І жыццё дзяцця зямлі маёй.

Турбаванне гэтае ў П. Панчанкі — не песімістычнае ў сваёй аснове, яно мацуецца на трывалым грунце веры ў свой народ, Радзіму, партыю Леніна, якія гатовы зрабіць усё для таго, каб не даць разгарэцца тэрмаядзернаму пажару.

Далейшае развіццё ў «Маўклівай малітве» атрымлівае яшчэ адна важная тэма — тэма чалавечнасці. У свой час П. Панчанка сказаў словы, што сёння сталі крылатамі: «...без чалавечнасці не будзе і вечнасці». Паняцце чалавечнасці для паэта — паняцце аб'ёмнае, усеабдымнае. У ім, як у фокусе лінзы, сыходзяцца разам любоў да Радзімы і спагада да блізкага чалавека, клопаты аб сённяшнім і роздум пра дзень заўтрашні, адказнасць перад уласным сумленнем і перад часам.

Слова ў П. Панчанкі ніколі не разыходзіцца са справай. Выбаршчыкі ахвотна звяртаюцца да яго, як да дэпутата Вярхоўнага Савета БССР, бо ведаюць, што ён заўсёды выслухае ўважліва, а калі трэба, дапаможа. Калегі па пры не раз сутыкаліся з панчанкаўскай прынцыповасцю, бескампраміснасцю, калі ён адстойвае свой пункт гледжання па якому-небудзь важнаму пытанню. Маладыя ж літаратары ў асабе яго бачаць сапраўднага сябра, да голасу якога нельга не прыслухацца.

Вось толькі адзін прыклад. Малады паэт Аляксандр Разанаў у апошнія гады стаў шмат эксперыментавачы, пісаць да таго ўскладнёна, што многае застаецца ў падтэксце твораў, а асацыяцыі настолькі далёкія, што не кожным успрымаюцца. Яго кніга «Каардынаты быцця», якая выйшла ў 1976 годзе, некаторымі крытыкамі, ды і чытачамі таксама, была сустрэта, як кажуць, ледзь не ў шыкі. Зразумела, што ў выдавецтве да новага зборніка паэта «Шлях — 360» аднесліся даволі насцярожана. П. Панчанка не мог не падтрымаць А. Разанава, і летася кніга пабачыла свет з яго прадмовай «Ты, сонца, свяці, ты, лісток, зеленай...». «Паэзія Аляксандра Разанава, — заўважае П. Панчанка, — складаная, але той, хто цярпіла ўчытаецца ў яе, духоўна пабагацее», і раіць чытачу ўважліва пазнаёміцца са зборнікам.

Клопаты, турботы... Іх шмат у народнага паэта Беларусі Пімена Панчанкі. Жыве ён напружана, змястоўна, цікава. Кожны год, пражыты ім, — значна шырэй свайго часовага паняцця, бо ўмяшчае ў сабе і турботы пра асобнага чалавека, і боль за лёс ўсяго чалавецтва. Нездарма ж паэт глядзіць «на ўсё з высокай меркай...», нездарма памятае: «без чалавечнасці не будзе і вечнасці».

Аляксандр МАРЦІНОВІЧ.

ПАЭТ УСЛАЎЛЯЕ РОДНЫ КУТ І ІНТЭРНАЦЫЯНАЛЬНУЮ ЕДНАСЦЬ

«ГЛЯДЖУ НА ЎСЁ З ВЫСОКАЙ МЕРКАЙ...»

А тым часам шматлікія чытачы з усіх куткоў Савецкага Саюза працягвалі знаёміцца са зборнікам паэта «Дзе гучэе жаўранак?», выпушчаным у 1979 годзе ў перакладзе на рускую мову выдавецтвам «Мастацкая літаратура». Кніга гэтая была вылучана на атрыманне Дзяржаўнай прэміі СССР. Па радыё і тэлебачанню, у газетах і часопісах вялося абмеркаванне. І тыя, хто выказваў пра яе самыя высокія, усхваляваныя словы, у ацэнках сваіх не памыліліся. Напярэдадні Кастрычніцкага свята П. Панчанка стаў лаўрэатам Дзяржаўнай прэміі СССР.

Даведаўся ж ён аб гэтай прыемнай для яго навіне, вярнуўшыся... на Радзіму. Справа ў тым, што П. Панчанка вольна ўжо колькі гадоў з'яўляецца старшынёй Рэспубліканскага камітэта абароны міру, у сувязі з гэтым часта даводзіцца выязджаць за мяжу. Адна з такіх паездак адбылася сёлетняй восенню. П. Панчанка на чале савецкай дэлегацыі ездзіў у Каралеўства Непал, куды яго запрасілі прадстаўнікі мясцовага камітэта абароны міру.

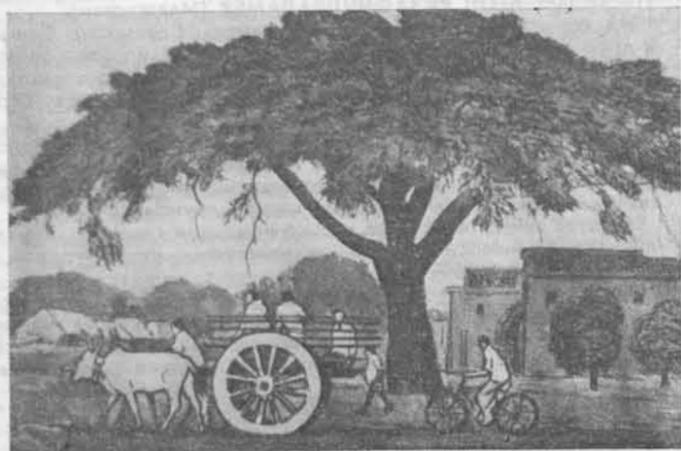
Дзелячыся ўражаннямі ад гэтай паездкі, Пімен Емяльянавіч успамінае: «У

домы грамадскі дзеяч Нанда Кешвар Гаутам».

Вядома, паездка гэтая, якую інакш і не назавеш, як візітам міру, падкажа П. Панчанку тэмы яшчэ многіх твораў, што складуць змест новых кніг. Гэтая ж — «Маўклівая малітва» (зноў прыемнае супадзенне) пабачыла свет у дні, калі ўсе прыхільнікі паэта віншавалі яго з Дзяржаўнай прэміяй СССР. Як і ў папярэдніх зборніках, у новым высокаякая скандэсанасць думкі і пачуцця, палымяны сплаў грамадзянскасці і публіцыстычнасці, глыбокая заклапочанасць лёсам чалавецтва і планеты.

Паэт-франтавік, П. Панчанка добра ведае, што такое вайна, што нясе яна людзям. Таму па-ранейшаму ў думках сваіх, ды і ў творах таксама, звяртаецца да незабыўнага, таму прама і адкрыта заяўляе:

Я гляджу на ўсё з высокай меркай
Той вайны.
І гэтак буду жыць.
І адно на сэрцы турбаванне,
Каб гарачай ядзернай пургой

«Па Індыі» — так названа персанальная выстаўка твораў Уладзіміра Садзіна, якая адкрылася ў Слуцку.

У экспазіцыі выстаўкі, што размясцілася ў фае гарадскога кінаатэатра «Цэнтральны», прадстаўлена 30 графічных лістоў і замалёвак як чорна-белых, так і каляровых, прысвечаных дружалюбнай нам Індыі. Уладзімір Сцяпанавіч паказаў у сваіх творах працавіты народ, прыгажосць прыроды, розныя выдатныя мясціны краіны. Раней саботы з гэтай серыі, створаныя слущкім мастаком у выніку замежнай паездкі, экспанаваліся ў Беларускім таварыстве дружбы і культурнай сувязі з зарубежнымі краінамі.

НА ЗДЫМКАХ: У. САДЗІН. «Індыйскія матыў»; «Мадрас. Да крыніцы».

Фота У. КРУКА.

Сяргей ЗАКОННІКАЎ

ВЕЧАРОВЫЯ СНЯГІ

Сцішыўся капеж пад вечар,
Ён сініцаю адцінкаў.
А зара сваёй хусцінкай
Ахінула дрэвам плечы.

Снег ляжыць чаромхай белай,
Свежасць, бы ў маёвым садзе.
Цішыні баюся здрадзіць,
Як дзіця,
Іду нясмела.

З берагамі поўніць вочы
Далеч,
Родная да болю...
І душа мая, як поле,
Быць такою ж чыстай хоча.

Марк СМАГАРОВІЧ

ЯЛІНА

Я паглядаў
На стройныя стан яліны,
Царыцы ўсіх наднёманскіх бароў!
Як хвост паўлінавы,
Яе галіны
Калышуцца ад подыху вятроў.

ЗАВЕЯ

Ноч навывілет,
Бесперастанку
Завея выла пад акном,
Скруцілася,
Заснула к ранку
Сабакам белым за вуглом.

Святлана КАРОБКІНА

Колькі на дрэвах бялюткіх хусцінак,
Гэта зіма накідала сняжынак.
Срэбнаю коўдрай палі ахінула,
Гурбы-сумёты на ўзлесці надзьмула,
Рэчкі пакрыла карой ледзяною,
Толькі мінула крынічку з вадою,
Бо і зіме не пад сілу такая,
Што аж з-пад сэрца зямлі выцякае.

Сяргей ПАНІЗНІК

І думае ноч:
зноў зіма на двары.
Не выжыве, хто адзінокі...
А ты мне праз горы, лясы гавары:
пачую твой голас далёкі.

Як жораў у выраі
помніць зямлю,
дзе крылы асілілі вецер,
я помню цябе
і цябе так люблю,
маркотлівейшы на свеце.

Марозная ноч
шле мяне у снягі,
пад сінія зоры. Чакаю,
ці дойдзе адвечнае:
«Мой дарагі...»,
ці выжыве ў полі:
...Кахаю».

Алег САЛУК

Ад снегу першага бялее
Зямлі высокае чало.
Але ў душы гарыць цяпло,
І не палюхаюць завеі,
Што будуць наганяць жуду,
Імчаць і юшыцца ў пагонях.
Іду.
У першы снег іду —
Яшчэ расстане ён на скронях!

Марына БАРСТОК

Снег, снег...
Колькі трэба снягоў,
Каб усю чарнату прыкрыць...
Часу імклівы бег;
Ці зможаш ты боль загнушыць
Па тых, хто на полі бою ўпаў,
Хто без весткі прапаў,
Па тых, хто ў блакадзе сканаў,
Хто звялым лістом
З дрэва жыцця апаў!
Снег, снег...

**БРЭСЦКІ САМАДЗЕЙНЫ ТАНЦАВАЛЬНЫ
КАЛЕКТЫЎ АТРЫМАЎ УЗНАГАРОДУ
ЛЕНІНСКАГА КАМСАМОЛА**

«РАДАСЦЬ» ДОРЫЦЬ РАДАСЦЬ

Гавораць, што дома і сцены дапамагаюць. Бясспрэчнасьць гэтай ісціны змаглі абвергнуць сваім натхнёным майстэрствам удзельнікі брэсцкага народнага ансамбля танца «Радасць». Аб'ехаўшы з трыумфальным поспехам амаль усе куткі краіны, калектыў пакарыў сэрцы глядачоў Францыі, Польшчы, Венгрыі, Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі, Італіі, Турцыі, Грэцыі, Сірыі, Кіпра, Мальты, Ірака. «Захапленне ў зале і захапленне на сцэне», «Устаноўлена прамая сувязь ад сэрца да сэрца», «Радасць дорыць радасць», — так адгукнулася прэса замежных краін на творчасць брастчан.

...Быццам рознакаляровы віхор гуляе па сцэне. Віхор асэнсаваны — з агнявых позіркаў, дробнага тупату абдаскаў, узмахаў дзявочых рук. Плятуцца тонкія і складаныя карункі танца. «Крутуха» змяняецца «Сербіянкай», пераходзіць у «Скакуху». А вось і «Кругавы з драбакамі» пайшоў. Сапраўдная вясковая вечарынка, памастацкую ўвасоблена на сцэне.

Хто ж гэтыя людзі, што бескарысліва дораць радасць шматлікім глядачам? Сярод трыццаці ўдзельнікаў ансамбля ёсць рабочыя, інжынеры, медыкі, студэнты. З красавіка 1962 года, калі быў створаны гэты самадзейны калектыў, тры разы на тыдзень, а перад адказнымі выступленнямі і штодзённа пасля работы збіраюцца энтузіясты на рэпетыцыі. Вразумела, ім нялёгка, але толькі пасля «салодкай катаргі» творчай працы можна перанесці на сцэну тое, што табе дарагое і блізкае, а глядачоў ператварыць у саўдзельнікаў свята мастацтва.

Пачыналі, вядома, з простага. Зладжана, з натхненнем і тэмпераментам навучыліся танцаваць «Лявоніху», «Крыжачок», беларускую польку, украінскі гапак. Але хутка калектыўу стала песня ў традыцыйных рамках. Хапелася мець уласны почырк, адметную праграму.

— І тады, — гаворыць мастацкі кіраўнік «Радасці», заслужаны работнік культуры БССР Анатоль Вараб'еў, — мы звярнуліся да традыцыйнага беларускага народнага танца, да нацыянальнага фальклору.

У нашых харэаграфічных кампазіцыях «Свята на Палессі», «Дажынікі», «Чаму ж нам не пець» гамоніць народны кірмаш, вяселяцца на вярчых вяскоўцы, плывуць купальскія вянкі, гарэзічаюць калядоўшчыкі — хлопцы і дзяўчаты. Гучанне старадаўніх беларускіх інструментаў — ліры, ду-

ды, жалейкі; распісны вазок і коні з саломкі; яркія нацыянальныя касцюмы, зробленыя маладой мастачкай Галінай Юрэвіч, каларытна аздабляюць відовішча.

— Нашы хлопцы і дзяўчаты добра ведаюць народныя звычаі, абрады, гульні. — дадае Анатоль Міхайлавіч. — Неяк давялося нам паглядзець праграму фальклорнага калектыўу «Пажэжынка» з вёскі Пажэжын Маладэцкага раёна. Спадабаліся самабытныя танцы «Ойра» і «Матлёт», якія, як сцвярджалі самыя пажылыя вяскоўцы, танцавалі яшчэ іх бабулі і дзядулі. І вось пасля сцэнічнай апрацоўкі гэтых танцаў ўвайшлі ў кампазіцыю «Дажынікі», з якой калектыў выступаў у Польшчы, Італіі, краінах Міжземнамор'я, перад удзельнікамі і гасцямі Маскоўскай Алімпіяды.

Сваім майстэрствам «Радасць» шчодро дзеліцца з маладзёжным калектывам-спадарожнікам, створаным пры ДOME культуры вядомага ў рэспубліцы калгаса «Савецкая Беларусь» Камянецкага раёна. За даволі кароткі тэрмін яго ўдзельнікі — старшакласнікі, калгасныя моладзь — падрыхтавалі вельмі цікавую праграму, што дазволіла ім стаць пераможцамі рэспубліканскага агляду сельскай мастацкай самадзейнасці.

— Нас з'ядналі гады і сустрэчы, — гаворыць пра «Радасць» старшыня калгаса, Герой Сацыялістычнай Працы У. Бядуля. — Калі гэты калектыў быў упершыню нашым госцем, ён выступаў на сцэне старэнькага клуба. Цяпер кожную сваю новую праграму брастчане вязуць спачатку да нас, і зала велізарнага Палаца культуры заўсёды перапоўнена. «Гэта наша «Радасць», — гавораць мае аднавяскоўцы. Гавораць з тым жа заміланнем, што і словы «гэта наша поле...»

...Аркестранты складваюць інструменты, усе спускаюцца са сцэны ў залу. Анатоль Міхайлавіч пачынае прыдзірлівы, іншы раз і не вельмі лагодны разбор рэпетыцыі, аналізуе моцныя і слабыя бакі салістаў, пар, музычнага суправаджэння. Гэта звычайная рабочая атмасфера. А высокая праправадальнасць самадзейных артыстаў да сябе ўвесь час не дае ім спыніцца на дасягнутым, прымушае імкнуцца да дасканаласці, арганічнай прастаты і прывабнасці, якія так удала спалучаюцца ў беларускіх народных танцах.

Мікалай КАЗЛОВІЧ.
НА ЗДЫМКУ: адна з новых работ калектыўу — кампазіцыя «Вяселле».

НАРОДНАЙ АРТЫСТЦЫ БССР С. СТАНЮЦЕ

ЎРУЧАНЫ СЁЛЕТА ОРДЭН ДРУЖБЫ НАРОДАЎ

НАША СТАФАНИЯ

Ёсць людзі, якія ў любое асяроддзе ўваходзяць «без стуку» — натуральна, нязмушана і ветла і ўсюды застаюцца сабой. Гэта прыкмета артыстычнай натуры. Візітная картка чалавека з вялікім дарам.

Але мала каму ўдаецца ўваходзіць у любы ўзрост. Быць равеснікам розных пакаленняў. Узбагаціць свой унутраны свет ведамі, вопытам, мудрасцю і захаваць імэтэ юнацтва. Гэта — адзнака сапраўднага мастака, шчаслівая здольнасць увабраць у сябе і несець праз доўгія гады жывое цяпло пачуццяў...

Запомніць Стафанію Міхайлаўну Станюцу няцяжка. Дастаткова хоць адзін раз трапіць на спектакль Беларускага дзяржаўнага тэатра імя Янкі Купалы або паглядзець новую кінастужку з яе ўдзелам. Спатканне напэўна будзе радасным і незабытым!.. На творчым рахунку актрысы дзесяткі тэатральных і кінематаграфічных роляў. Але, бадай, кожная з іх дае ўяўленне, якой з'явай у мастацтве стаў гэты сцэнічны набытак.

Да нядаўняга часу на купалаўскай сцэне ішла п'еса грузінскіх драматургаў Н. Думбадзе і Г. Лорджіпанідзе «Я, бабуля, Іліко і Іларыён». Стафанія Міхайлаўна была бабуляй, але жакі!.. Унук чуў ад яе і бясконцыя папрокі, і адмысловыя кленічы, яна бязлітасна дакарала пестуна і гультая, ганіла гарэзніка, а вочы струменілі пяшчоту, ласкаваць, непрытоеную любоў. Яны глядзелі молада і светла! Здавалася, што бабуля Станюта сама толькі ўчора развіталася з дзіцячай гарэзлівасцю і бесклапотнасцю. Яна зусім не супраць пажартаваць, паблазнаваць, кінуцца ў гулі... Актрыса змясціла ў сваім сэрцы ўсе ўзросты, усе фарбы, усе поры году.

У невялікай, але ўтульнай кватэры Стафаніі Міхайлаўны на стэлажах, у праёме акна, на часопісным сталe месціцца дасціпныя кампазіцыі, якія створаны невычэрпнай фантазіяй і ўмелымі рукамі гаспадыні. Сасновыя шышкі пераўвасабляюцца ў казачных персанажаў, галіны, арэхі і каменчыкі ажываюць нечаканым профілем зубра альбо драпежнай савы, персікавыя косткі нітуцца ў прывабныя пацеркі. Арыгінальныя сувеніры, зробленыя з дасціпным гумарам і добрай усмешкай, пераходзяць да сяброў і знаёмых. Хатняя калекцыя, аднак, не бяднее. Бо Стафанія Міхайлаўна выкарыстоўвае кожную свабодную хвіліну для «творчых камандзіровак» у лес. Ідзе па аснежанай або

затравелай сцяжынцы, думае, усміхаецца нечаму свайму, заўважана. Назірае. І знаходзіць мудрагелісты сук, кавалак сухой кары, нязграбны нарост на спарэхнелым пні, у якіх уважлівы позірк паспеў разгледзець згорбленага лесавіка ці грацыёзную русалку...

Так, Стафанія Міхайлаўна, дачка таленавітага жывапісца, магла абраць у мастацтве розныя дарогі. Але гэта шчасце, што яна стала актрысай.

Яна патрэбна сцэне. Стафанія Міхайлаўна з'явілася на падмостках купалаўскага тэатра да яго... нараджэння. Яна пачынала свой шлях у аматарскай трупe, якая стала ядром будучага праслаўленага акадэмічнага калектыўу. Мінула шэсць дзесяцігоддзяў акцёрскага жыцця, поўнага пошукаў, хваляванняў, адчаю і радасці. Сёння нельга ўявіць сабе беларускае сцэнічнае мастацтва без роляў, якія сыграла Стафанія Міхайлаўна. Значка Зёлкіна ў п'есе К. Крапівы «Хто смяецца апошнім» і Паліна Андрэўна ў чэхаўскай «Чайцы», Дуэння ў «Днях цудоўных падманаў» Р. Шэрыдана і Марыя ў «Раскіданым гняздзе» Я. Купалы, Глафіра ў «Ваўках і авечках» і Міхеёўна ў «Апошняй ахвяры» А. Астроўскага... Цэлы свет аб'ёмных, паўнакроўных вобразаў, якія не можаш збытаць і «ператасаваць». Не можаш забыць. Актрыса валодае рэдкай здольнасцю ўспрымаць рэчы ў іх першародным выглядзе, абмінаць паркан умоўнасцей і завучаных аэтанак. Яе ролі зараджаны процілеглай электрычнасцю, але святло іх аднолькава яркае і моцнае...

Для нас, артыстаў, Стафанія Міхайлаўна нешта большае, чым майстар, — сябар, дарадчык, увасобленае ў кожным слове і ўчынку чалавечнае і акцёрскае сумленне. Гэта актрыса, у якой ніколі не было закуліснага жыцця. Адкрытая, шчырая, пазбаўленая ўсякай позы, Стафанія Міхайлаўна выхавала не адно пакаленне купалаўцаў. І зараз, нягледзячы на сваю вялікую занятасць у рэпертуары, яна знаходзіць час для задушэўнай размовы з маладымі акцёрамі. Аднаго падбадзёрывае, другога падкажа правільнае рашэнне, трэцяга з матчынай прамай і зычлівасцю дакорыць за памылку... І таму мы ўсе: і працаўнікі, і наведвальнікі купалаўскага дома — вызначаем свае адносіны да цудоўнай актрысы адным кароткім словам: наша! Наша Стафанія Міхайлаўна, наш гонар і наша любасць.

Лілія ДАВІДОВІЧ,
народная артыстка БССР.

Ганна Сакольчык з вёскі Белькавічы не рыхтавалася да гэтай сустрэчы з фотакарэспандэнтам. Я завітаў выпадкова, папрасіў напіцца вады. Рухавая кабетка вынесла збан малака, запрасіла ў хату. Зайшоў і ўбачыў такое хараваста, што мусіў пабегчы па фотаапарат. Паўсюды зіхаць сурвэтчкі, пакрывалы, ручнікі, посілікі, зробленыя гаспадыняй. Ганна Міронаўна доўгі час працавала ў саўгасе «Навапольскі» Пухавіцкага раёна, цяпер яна на заслужаным адпачынку.
НА ЗДЫМКУ: Ганна САКОЛЬЧЫК у сваёй хаце.

Фота В. ДУБІНКІ.

УСЁ ПРА БЕЛАРУСЬ

350 тысяч кніг даведачна-бібліяграфічнай літаратуры належыць аддзелу беларускай літаратуры і бібліяграфіі дзяржаўнай бібліятэкі БССР імя У. І. Леніна. Гэта ўнікальны збор як па колькасці, так і па разнастайнасці.

У аддзеле ёсць прыжыццёвыя выданні твораў В. Дуніна-Марцінкевіча, Ф. Багушэвіча, Я. Лучыны, М. Багдановіча, Я. Купалы, Я. Коласа. Ёсць комплекты беларускіх газет, што выходзілі да

рэвалюцыі, кнігі пра Беларусь, якія выданы за яе межамі.

Супрацоўнікі аддзела да 100-годдзя з дня нараджэння Я. Купалы і Я. Коласа рыхтуюць указальнікі літаратуры аб народных паэтах. Сабрана вялікая калекцыя нот беларускіх кампазітараў. Ствараецца даведнік аб бібліятэках Беларусі, пачынаючы з XIX стагоддзя і да нашых дзён.

Па дарожцы ледзяной імчацца хутка сані; зімні матыў; «снегавічок» [вучань першага класа мінскай сярэдняй школы № 6 Саша РЭМІЗЕВІЧ]. Фота У. МЯЖЭВІЧА.

АЖЫЛА КАЗКА

Зіма поўнаасцю ўступіла ў свае правы. Нібы ў сне, стаіць зачараваная, прысыпаная снегам дрэвы, дзіўнымі ўзорамі размаляваныя вокны, здаецца, што ў прыродзе ўсё замерла ў таямнічай казачнай нерухомаасці. Але... варта ўвайсці ў беларускі тэатр оперы і балета, і казка ажыве. Можна ўбачыць Мароза, пагаварыць са Снягурачкай або Вясной, параіцца з мудрым Царом Берандзеем і яго бліжнім баярынам Бярмятай, сустрэць натоўп вясёлых берандзееў, адным словам, апынуцца ў незвычайным свеце оперы «Снягурачка», выкліканай да жыцця талентам вялікіх рускіх мастакоў — драматурга А. Астроўскага і кампазітара М. Рымскага-Корсакава.

На сцэне — чароўнае царства берандзееў. Зіма. Маўклівы халодны лес. Усё пераліваецца і зіхаціць таямнічым блакітным святлом. Тут у Вясны і Мароза нарадзілася дачка Снягурачка. Пятнаццаць гадоў раўніва хаваў яе Мароз ад промняў вечнага свайго праціўніка Ярылы-Сонца. За гэта прагневаўся на берандзееў Ярыла, стаў скупа пасылаць свае промні на іх зямлю...

Так пачынаецца казка. Няспешна разгортаюцца яе падзеі, мерна цячэ музыка, плаўна чаргуюцца адна за адной карціны на сцэне. Усё адбываецца нібы па волі Ярылы: выбух суму, рэўнасці Снягурачкі, яе імкненне да «кахання дзявочага»... Маці Вясна ідзе насустрач просьбам дачкі і быццам здымае ледзяную кару з яе сэрца — адкрывае яго промням гарачага каханьня. І Ярыла дасягае сваёй мэты! У яго смертаносных для Снягурачкі промнях каханне дзяўчыны ўспыхвае яшчэ мацней, і яна растае. Чуюцца яе апошнія словы: «О маці Вясна, дзякуй табе за радасць, дзякуй табе за салодкі дар каханьня...»

Вядома, не толькі са Снягурачкай сустракаемся мы ў спектаклі. Яе жыццё прахо-

дзіць сярод людзей, з іх страснымі пачуццямі, каларытным бытам. Тут і гандлёвы гасць Мізгір, і дзяўчына Купава, і пастух Лель. Народныя сцэны поўныя святла і радасці, жыццялюбства. І калі Снягурачка на вачах здзіўленага народа знікае, мы зведваем шчымлівы жал, але ў той жа час разумеем, што яе гібель збаўляе берандзейскі народ ад гневу Ярылы і што цяпер Сонца шчодра аддасць свае промні стомленай ад холаду зямлі берандзееў.

Казка пра Снягурачку — гэта адзін з варыянтаў вечнай тэмы каханьня, якое абавязкова перамагае ў сэрцах людзей, што жывуць па законах прыроды. Нездарма такую ціканасць многіх пакаленняў выклікае гэта казачная опера, дзе чароўная музыка М. Рымскага-Корсакава раскрывае ўсю разнастайнасць лірычных пачуццяў чалавека і зменлівых карцін прыроды.

Гэты твор упершыню пастаўлены на беларускай сцэне. Пастаноўшчыкі спектакля — дырыжор У. Машэнскі, рэжысёр С. Сільніцкі, мастак І. Сумбаташвілі, балетмайстар В. Бутрымовіч — зрабілі ўсё магчымае, каб больш поўна раскрыць сутнасць выдатнага ўзору рускай опернай класікі. Шмат сіл запатрабавала работа над «Снягурачкай» і ад выканаўцаў, сярод якіх Л. Златава і Т. Кучынская (Снягурачка), А. Саўчанка і А. Дзічкоўскі (Мізгір), І. Шыкунова і Н. Казлова (Купава) і іншыя.

Прэм'ера адбылася напружана і новага года. Музычнае свята, несумненна, прынясе многа радасці шматлікім паклоннікам оперы.

Наталля ПЕРВЯКОВА.

ДРЭВА ЗАГАДАЖ

Старажытнагерманскія плямёны славіліся сваёй ваяўнічасцю. Перад кожным набегам на чужыя землі іх суровыя правадыры моўчкі заходзілі ў цёмны лес, спыняліся перад велічнымі елкамі і рабілі таямнічыя заклінанні. На разлапістых галінах вечназялёных дрэў яны развешвалі шматлікія ўпрыгожванні, каб зрабіць больш літасцівым ляснога духа. Ён ім уяўляўся ў строгіх, па-таямнічаму маўклівых зялёных шатах магутных елак. З таго часу абрад шанавання елкі перакінуўся ў Галандыю і Англію, дайшоў і да нас. І хоць змянілася сутнасць яго, усё ж елка служыць сімвалам велічнасці і вечнага жыцця. Упрыгожваюць яе пад Новы год, з якім усё мы звязваем свае запаветныя мары і надзеі, зычым здзяйснення іх іншым.

Шмат загадкавага ў прыродзе гэтага дрэва. Кара ў яго параўнальна тонкая. Але васьм пад Ленінградам знойдзена елка з вельмі тоўстай, парэпанай карой, якая нагадвае скуру кракадзіла. Дрэва так і назвалі: «кракадзілава елка».

Цяпер вядома каля 50 відаў елак, распаўсюджаных пераважна ў Еўропе і Азіі, у лясах Паўночнай Амерыкі. На Беларусі пашыраны адзін дзікарослы від — елка еўрапейская, або звычайная, а таксама мноства яго падвідаў, форм, разнавіднасцей. Сустрэкаюцца як адзінакавыя дрэвы, так і лясныя масівы.

Дзіўна, але факт: елкі, якія вельмі адчувальныя да парываў ветру (каранёвая сістэма іх размяшчаецца блізка да паверхні глебы), складаюць звычайна ўстойлівыя зялёныя масівы. Больш таго, пад шатамі такога масіву амаль палавіна травяністых раслін зімуе ў зялёным выглядзе. Характэрна, што пад крылом яловага лесу жывуць пераважна тыя віды, якія маюць працяглы вегетацыйны перыяд. І ў гэтым яшчэ адна з загадак елкі. Вядома, што шматлікія расліны яловага лесу — гэта пераважна «жыхары» цёплага клімату, у той час як сам ельнік адносіцца да паўночнага тыпу расліннасці.

Вучоныя мяркуюць, што раслінная суполь-

насць елак з'яўляецца больш старажытнай. Яна сфарміравалася, відавочна, яшчэ тады, калі клімат усюды быў цёплы і вільготны. Як бачым, з сёвай мінуўшчыны прыйшоў і дажыў да нашага часу гэты загадкавы від рэдкага па сваёй дэкаратыўнасці дрэва.

Толькі недасведчанаму чалавеку здаецца, што ўсе елкі аднолькавыя па форме сваёй кроны. На самай справе вывучаны і апісаны грабеньчастая, шчоткападобная, пласцінчатая і іншыя формы. Адрозніваюцца яны прасторавым размяшчэннем сваіх «лап», але ўсе маюць адну вострую верхавіну. Ды вось і тут прырода падкінула яшчэ адну загадку. Частка елак у маладым узросце (ад 1 да 4 метраў вышыні) раптам пазбаўляецца верхавіннай пупышкі, якая хутка адмірае. Тады развіваюцца два бакавыя парасткі, і елка становіцца двух-верхавіннай. Прыгледзецца уважліва да елак, і вы заўсёды знойдзеце дрэвы з дзвюма верхавінамі.

Драўніна елкі мае самае разнастайнае прымяненне. З яе вырабляюць паперу і шоўк, пластмасы і каніфоль, фотаплёнку і шкіпінар. З усіх парод дрэў елка — самая «музычная» (рэзанансная). І гэта яе якасць таксама застаецца таямніцай прыроды. Вядома толькі, што для вырабу музычных інструментаў прыдатныя елкі, што растуць у зацісных ад ветру мясцінах, не такія смалістыя, а ўзрост іх павінен быць не меней чым 100 гадоў.

Навуковая назва елкі «піцэа» паходзіць ад лацінскага слова «пікс» — смала. Сапраўды, драўніна і ігіцца яе ўтрымліваюць вялікую колькасць смалы. Медыкі рэкамендуюць расплаўляць яе з воскам, змешваць, а затым класці на распаленыя вугалі і ўдыхаць прадукты гарэння, каб пазбавіцца ад цяжкага кашлю. Сумесь смалы з воскам, мёдам і алеем здаўна ўжываюць для загойвання ранак на скуры.

Шмат чаго мы ведаем сёння пра елку — дрэва хараста, таямніц і вялікай карысці. Але шмат чаго трэба яшчэ даведацца, адкрыць.

І. КАРАБАНАУ.

Навагодні кірмаш на Кама-роўскім калгасным рынку звычайна самы багаты, самы вясёлы, самы маляўнічы. Вяскоўцы вязуць у сталіцу свежанаіну, саленні, мёд, ягады... А з цяплейшых краёў маладзеване, украінцы, грузіны прывозяць гародніну і фрукты, арэхі, прыгожыя кветкі. Перадсвяточны гандаль разгарнулі тут і прадпрыемствы грамадскага харчавання Мінска. Пакупнікі змогуць не толькі набыць кулінарныя, кандытарскія вырабы, але і паспрабаваць смачнага шашлыка, гарачага чаю. НА ЗДЫМКУ: у адным з гандлёвых радоў святочнага кірмашу. Фота А. НИКАЛАЕВА.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80, 33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.